

Rada Evropy
DOPORUČENÍ VÝBORU MINISTRŮ ČLENSKÝM ZEMÍM K PŘEPRAVĚ SKOTU
č. R (90) 1

Výbor ministrů ve smyslu Článku 15.b Statutu Rady Evropy,
s vědomím, že člověk má morální závazek vůči všem zvířatům a náležitě bere v úvahu, že mohou vnímat útrapy;
v přesvědčení, že potřeba přepravy skotu není neslučitelná s jejich pohodou;
s připomenutím, že byla přijata společná ustanovení obsažená v Evropské dohodě o ochraně zvířat během mezinárodní přepravy, přijaté v roce 1968;

motivován snahou chránit v co největší míře přepravovaný skot před útrapami;
ve snaze, aby byla všemi lidmi podílejícími se na přepravě skotu v členských zemích plně respektována ustanovení této dohody;

s vědomím, že Kodex chování pro mezinárodní přepravu skotu, jak je reprodukován v příloze tohoto doporučení, je řadou směrnic, které ve svém celku mohou zajistit pohodu skotu během takových přeprav;

přesvědčen o tom, že za určitých okolností může být vhodné aplikovat relevantní části tohoto Kodexu chování i na přepravu skotu v rámci jedné země,

doporučuje vládám členských zemí:

- aby podepsaly, resp. ratifikovaly co nejdříve Evropskou dohodu o ochraně zvířat v mezinárodní přepravě, pokud tak již neučinily dříve;
- aby přiměřeným způsobem informovaly osoby zabývající se takovou přepravou o Kodexu chování při přepravách skotu;
- aby připomněly těmto osobám, že mají při přípravě a uskutečňování takových přeprav respektovat směrnice obsažené v Kodexu chování;
- aby zajistily, že každá mezinárodní zásilka skotu bude provázena příslušným osvědčením, které má odpovídat standardnímu mezinárodnímu osvědčení pro mezinárodní přepravu vypracovanému v rámci Evropského Společenství pro přepravu zvířat;
- aby vyzvaly své občany uzavírající smlouvy, jejichž důsledkem je přeprava skotu z nečlenských zemí k zajištění toho, že před odjezdem transportu budou pro cestu zabezpečeny podmínky stanovené v Evropské dohodě a soulad se směrnicemi obsaženými v Kodexu chování pro mezinárodní přepravu skotu.

PŘÍLOHA K DOPORUČENÍ Č. R (90) 1
KODEX CHOVÁNÍ PŘI MEZINÁRODNÍ PŘEPRAVĚ SKOTU

OBECNÉ FORMULACE

Je v zájmu zachování pohody zvířat, aby skot určený k poražení nebyl přepravován na dlouhé vzdálenosti a na místo toho byla přepravována těla poraženého skotu.

Musí být vynaloženo veškeré úsilí k tomu, aby se při přepravě skotu předešlo zbytečným prodlevám; zásilky skotu by měly být pozdrženy pouze tehdy, je-li to nezbytné pro zajištění pohody zvířat.

Přílohy A, B, C a D obsahují další směrnice pro silniční, železniční, leteckou a vodní přepravu skotu.

DEFINICE

Pod pojmem "skot" se rozumí telata, jalovice, býci a kastráti, pokud z kontextu nevyplývá něco jiného.

I. PŘEDTRANSPORTNÍ FÁZE

I.1. Příprava

I.1.1. Shromáždění informací

Jako první krok má každá osoba podnikající v mezinárodní přepravě zvířat zjistit u pověřených orgánů, jaké jsou právě platné podmínky pro tranzit nebo dovoz do příslušné země, resp. příslušných zemí (například sérologické testy, vakcinace, karanténování, celní formality atd.)

I.1.2. Plánování cesty

Je nezbytné každou cestu pečlivě naplánovat. Předem je třeba zvážit trasu, dobu, pravděpodobné povětrnostní podmínky, vzdálenost, pracovní dobu na celních stanicích a zastávky na cestě, dále pak zařízení nezbytná pro ošetření, krmení, napájení a dojení zvířat, pokud tato zařízení nejsou naložena do transportní jednotky. Dále je potřeba zajistit obstarání všech nezbytných zdravotních osvědčení a zjistit, zda podmínky na zvolené trase nezpůsobí, že tato osvědčení pozbydou platnost.

I.1.3. Množství krmiva

Při dlouhých cestách se doporučuje vzít sebou rezervu krmiva pro případ nečekaného zdržení.

I.1.4. Oznamování

Zdržení lze minimalizovat včasným oznámením předpokládané doby příjezdu na kontrolní stanoviště. Proto musí odesílatel, přepravce i příjemce učinit vše pro to, aby se tak stalo.

I.2. Příprava zvířat

I.2.1. Onemocnění

U skotu, který nemá být ihned po přepravě poražen, je třeba s dostatečným předstihem před vývozem zvážit potřebu imunizace a případně léčby endo- a ektoparazitóz. Imunizace by měla být provedena v souladu s předpisy země určení, popřípadě země tranzitu a původu, přičemž je třeba vzít v úvahu dobu potřebnou k vývoji imunity.

I.2.2. Adaptace

Pokud to je možné, měl by skot být adaptován na typ a velikost kotce, klece nebo boxu, v němž bude přepravován. Skot by před odesláním měl být navykán na to, že se s ním bude manipulovat. Pokud je nutné vytvořit pro přepravu sociální skupiny, mělo by se tak stát minimálně 24 hodiny před přepravou.

I.2.3. Velikost skupin

Skupina v jedné přepravní jednotce by neměla být příliš velká. Při rozhodování o její velikosti je třeba se řídit tím, jaká zařízení jsou k dispozici a jaký přepravní prostředek bude použit. Velikost skupiny nesmí být taková, aby narušila stabilitu přepravního prostředku a aby zvířata trpěla nedostatkem vzduchu. Dospělí býci mají být přepravováni každý zvlášť, pokud se nejedná o kompatibilní společně odchovanou skupinu nebo skupinu, v níž si na sebe býci zvykli jinak.

I.2.4. Krmení a napájení

Zvířata je třeba připravit na cestu předem vhodným krmením. Měla by být navyklá na krmivo, které jim bude podáváno během cesty. Před zahájením cesty by měla zvířata dostat jen malé množství krmiva a měla by být mírně napojena.

Během celé cesty musí být zvířata provázena záznamem o krmení a napájení.

I.2.5. Identifikace

Každé zvíře musí být opatřeno čitelným identifikačním číslem, které musí být přesně zaznamenáno v průvodní dokumentaci.

I.2.6. Uvázání

Pokud jsou zvířata uvazována, musí se použít uzel, který lze snadno uvolnit. K dispozici by měly být rezervní provazy. Uvazovat zvířata za nosní kroužky nebo rohy je zakázáno.

I.2.7. Odpočinek

Pokud se nejedná o krátkou cestu, měl by zvířatům být před nakládáním pro mezinárodní přepravu poskytnut odpočinek nerušený vnějšími vlivy.

I.2.8. Podávání sedativ

Sedativa by neměla být podávána, pokud to není nezbytně nutné. Pokud se použijí, měly by do průvodní dokumentace, jako na příklad do Osvědčení pro mezinárodní přepravu zvířat (International Animal Transport Certificate - IATC) být zaznamenány údaje obsahující farmaceutický název léku, dávkování a doba aplikace. Sedativa by měla být podávána pouze pod dohledem veterináře případně pověřenou osobou, kterou veterinář instruoval.

Je třeba brát v úvahu, že reakce na podání jednoho sedativa jedním způsobem mohou být individuálně rozdílné. Tak například některá zvířata zůstanou stát a jiná uléhají. Pokud si zvířata lehnou, musí se zajistit, aby jim neškodily pohyby přepravního prostředku nebo otřesy během cesty.

I.2.9. Krávy v laktaci

Je žádoucí, aby krávy v plné laktaci nebyly zařazovány do déle trvajících přeprav. Laktující krávy by měly být podojeny těsně před naložením.

I.3. Příprava přepravní jednotky

I.3.1. Čistota

Je důležité, aby všechny části přepravního prostředku, s nimiž zvířata byla v kontaktu nebo, s nimiž se do kontaktu dostanou, a to včetně veškerého vybavení, byly před nakládáním a po vyložení vyčištěny a v případě potřeby vydezinfikovány. Personál, který přichází se zvířaty během mezinárodní přepravy do styku, má dbát na výměnu vrchního oblečení a obuvi a jejich vyprání a vyčištění ihned po skončení přepravy a dříve, než přijde do styku s jinými zvířaty.

I.3.2. Umístění zvířat v přepravním prostředku

Umístění zvířat v přepravním prostředku a způsob nakládání by měly odpovídat požadavkům na udržení pohody zvířat určených k přepravě, jak jsou stanoveny v částech II a III.

I.4. Určení pověřené osoby

I.4.1. Ošetřovatel

Každá zásilka skotu by měla být provázena ošetřovatelem, který je pověřen dohledem nad zvířaty a jejich krmením a napájením. Přítomnost ošetřovatele však není nutná, jestliže odesílatel, příjemce nebo oba zajistili, aby o zvířata bylo postaráno, a aby byla nakrmena a napojena na zastávkách v průběhu celé cesty. Ošetřovatel musí být vhodným způsobem poučen o tom, jak má zajistit pohodu zvířat a má být seznámen s administrativními požadavky a jinými formalitami. Pokud je přepravován větší počet zvířat, měl by se o ně starat dostatečný počet ošetřovatelů, přičemž jedna osoba je odpovědná za celou zásilku. Pokládá-li ošetřovatel za nutné ošetření zvířat veterinářem, má jim být poskytnuto co nejdříve.

I.5. Povinnosti úředního veterináře

I.5.1. Dokumentace

Neúplná dokumentace může být příčinou značných zdržení. Proto musí být dokumentace vyplněna čitelně a absolutně přesně. Úřední dokumenty nesmí být měněny; opravy chyb a škrty musí být opatřeny razítkem a parafovány veterinářem, který dokument podepsal. Dokumenty mají být vyplněny tak, aby byly srozumitelné v zemi původu, v zemi určení a ve všech tranzitních zemích.

I.5.2. Způsobilost zvířat

Do mezinárodní přepravy mají být zařazována pouze zvířata pro danou cestu způsobilá. Při rozhodování o způsobilosti by měl být brán v úvahu charakter cesty, vzdálenost a délka trvání.

Nadměrný stres během přepravy může mít za následek zvýšení vnímavosti k chorobám, problémy při porodu, poruchy estrálního cyklu, poranění nebo pokles hmotnosti.

Vyhublá nebo kulhající zvířata a zvířata trpící onemocněním, které by se mohlo v důsledku pohybů přepravního prostředku zhoršit, smějí být přepravována pouze pokud to v jejich zájmu schválí úřední veterinář.

Krávy a jalovice, u nichž by mohlo během přepravy dojít k porodu, nemají být posuzovány jako způsobilé pro přepravu. Při rozhodování o přepravě vysoko březích zvířat je třeba pečlivě zvážit nutnost této přepravy. Neměly by se přepravovat krávy, které porodily během posledních 48 hodin a telata s nezhojeným pupkem.

I.5.3. Hustota osazení

I když jsou doporučené hodnoty hustoty osazení uvedeny v přílohách, měl by úřední veterinář být připraven poskytnout rady a je také oprávněn nařídit vyložení některých zvířat, domnívá-li se, že dopravní prostředek je přeplněný. Rovněž by měl být schopen poskytnout rady týkající se uspořádání oddílů pro zvířata v případě, kdy tato mají nadbytek prostoru a mohla by být pohyby přepravní jednotky vyhozena.

I.5.4. Nutné usmrcení

Úřední veterinář musí překontrolovat, zda je v souladu s ustanovením v kapitole III.4 v přepravní jednotce k dispozici nástroj pro nutné usmrcení a zda pověřená osoba byla seznámena s tím, za jakých okolností a jakým způsobem má toto zařízení použít.

II. NAKLÁDÁNÍ

II.1. Zařízení

II.1.1. Prostředky pro nakládání

Nakládání by se mělo provádět z řádně konstruované rampy nebo zdvihacího zařízení. Přípustné je i ruční zdvihání, jsou-li zvířata malá; pokud se týká mladých telat je dokonce žádoucí, protože na rampě se s nimi obtížně manipuluje. Všechna zařízení pro nakládání by měla být vhodná pro daný účel, stabilní a v dobrém technickém stavu. Rampy by měly být opatřeny náležitými bočními zábrany.

Všechny rampy a všechna místa, po nichž se pohybují zvířata mají mít neklouzavý povrch. V případě potřeby mají být pokryty prkny nebo dostatečnou vrstvou písku nebo steliva. Je třeba, aby sklon rampy byl co nejmenší. Přednost by měla být dávana horizontálnímu nakládání.

II.2. Světlo

II.2.1. Osvětlení

Vnitřní prostor přepravní jednotky by měl být při nakládání dobře osvětlen, aby zvířata viděla, kam jdou.

II.3. Manipulace

II.3.1. Ošetřování

Nakládání a vykládání jsou činnosti, při nichž hrozí největší nebezpečí poranění a stresu. Po naložení se zvířata obvykle uklidní. Je potřeba zabránit hluku, znepokojování zvířat a použití nadměrné síly. Se skotem se má zacházet klidně a ohleduplně tak, aby se omezil nezbytný neklid a rozrušení, a aby zvířata byla uchráněna zbytečné bolesti, rozrušení a poranění. Elektrické tyče a jiné poháněcí pomůcky založené na elektrických podnětech by neměly být používány. Během nakládání a vykládání nemají být zvířata zvedána za hlavu, rohy, končetiny nebo ocas.

III. PŘEPRAVA

III.1. Podmínky

III.1.1. Konstrukce a provedení

Konstrukce kontejnerů, vozidel, kování atd. má být dostatečně pevná, aby odolala hmotnosti zvířat, zabránila zvířatům v úniku nebo vypadnutí, a aby vydržela zátěž při pohybu. Uzávěry mají být řešeny tak, aby se daly rychle a snadno ovládat.

Každá přepravní jednotka by měla mít prostředky pro přiměřenou ochranu proti počasí.

Podlahy mají být řešeny tak, aby mohla být podestýlka udržována v přijatelně suchém a čistém stavu. V případě potřeby mají být opatřeny odtokem pro odstraňování moče a výkalů. Použité konstrukční materiály by neměly být náchylné ke korozi.

Ty části letadel, plavidel, kontejnerů, vozidel atd., v nichž jsou zvířata umístěna nebo jimiž procházejí, mají být prosté překážek, které by mohly působit zranění. Povrch palub a podlah má poskytovat dobrou oporu končetinám a v případě potřeby má být pokryt prkny.

Ve všech přepravních jednotkách mají být respektovány požadavky na hustotu osazení uvedené v kapitole III.1.4. Jednotky mají mít přiměřenou světlou výšku a dostatek prostoru nad hlavami zvířat, aby byla umožněna ventilace, resp. cirkulace vzduchu.

Ventilační systém má zajistit přívod čerstvého vzduchu dostatečný pro přepravovaný počet a vzrůst zvířat a předpokládané klimatické podmínky během cesty. Při přepravě zvířat v uzavřených prostorách má být výměna vzduchu zajištěna mechanickými ventilátory, pokud není tato obnova zajištěna jinak jinými prostředky.

Při déle trvajících přepravách má být zajištěn prostor pro zásoby tak, aby zvířata mohla být v příslušnou dobu nakrmena a napojena.

III.1.2. Zajištění

Kontejnery, schránky a kotce musí být zajištěny tak, aby se nemohly v důsledku pohybu přepravního prostředku posunovat.

III.1.3. Osvětlení

K dispozici by měly být pevné nebo přenosné světelné zdroje dostačující pro celkovou kontrolu zvířat při nakládání, přepravě a vykládání, pokud je taková kontrola potřebná, a pro krmení a napájení.

III.1.4. Hustota osazení

Každé zvíře musí mít dostatek prostoru, aby mohlo stát nebo ležet ve své přirozené poloze, pokud zvláštní podmínky pro ochranu zvířat nevyžadují opak. Při malé hustotě osazení může dojít ke zranění, jestliže se zvířata v důsledku pohybu přepravního prostředku smýkají. Za takovýchto okolností by měly být instalovány další přepážky jako opora pro zvířata. Instalace přepážek však znamená, že se zmenší prostor, který mají zvířata k dispozici.

Při propočtu prostorového požadavku je třeba vycházet ze vzrůstu a tělesného stavu zvířat, počasí a charakteru a délky cesty.

V přílohách tohoto kodexu jsou uvedeny hodnoty pokládané za dostačující.

III.1.5. Větrání

Cirkulace vzduchu v přepravním prostředku má být taková, aby:

- zajistila dostatek kyslíku pro zvířata;
- odstranila pachy a plyny;
- udržovala žádoucí teplotu a vlhkost.

Přívod čerstvého vzduchu musí být pravidelně kontrolován a v případě potřeby upravován, zvířata však nemají být vystavena nadměrnému proudění vzduchu. Je třeba pamatovat na to, že plné přepážky mohou bránit výdeji tepla produkovaného zvířaty a nežádoucím způsobem ovlivňovat cirkulaci vzduchu.

III.1.6. Teplota

Při přepravě za velmi vysokých nebo velmi nízkých teplot je třeba chránit zvířata před účinky extrémních teplot. Zvláštní pozornost je třeba věnovat konstrukci přepravní jednotky, jejímu větracímu mechanismu, regulaci teploty, rychlosti přepravy, počtu zastávek na cestě a počtu a stáří přepravovaných zvířat.

III.1.7. Krmení a napájení

Všechna zvířata mají být nakrmena a napojena nejméně jednou za 24 hodiny. Dojde-li k nevyhnutelnému zdržení, může být tato doba krátce překročena, je-li to zjevně v zájmu zvířat. Mladá zvířata mají být krmena a napájena častěji. Častější napájení si také mohou vynutit povětrnostní podmínky. Při propočtu těchto intervalů je třeba vzít v úvahu dobu posledního nakrmení a napojení před naložením a předpokládanou dobu prvního nakrmení a napojení po vyložení.

Během přepravy by měla být podávána jen záchovná dávka. Je třeba dbát na to, aby krmivo bylo vhodné s ohledem na věk přepravovaných zvířat, a aby podávané množství nevyvolalo trávicí poruchy. Nutno upozornit na to, že dospělý skot může za den vypít až 50 litrů vody, a že laktující krávy mohou potřebovat 100 - 150 litrů vody denně.

Zapečetěné přepravy. Je-li přepravní jednotka z celních důvodů zapečetěná, musí být buď zajištěn volný přístup k provedení kontroly zvířat a k podávání krmiva a vody, nebo musí být za přítomnosti pracovníka pověřeného orgánu pečeti odstraněny a po zkontrolování zvířat a jejich nakrmení a napojení opět nasazeny.

III.1.8. Rozmístění zvířat

Společně by měla být přepravována zvířata přibližně stejného věku a původu (což neplatí pro krávy a jalovice se sajícími telaty). Zvířata různých druhů by měla být přepravována odděleně a skot s rohy by měl být oddělen od bezrohého skotu. V transportní jednotce by měli být přepravováni odděleně od ostatních zvířat:

- a) býci starší 18 měsíců, pokud nebyli odchováni jako kompatibilní skupina nebo na sebe nejsou jinak navyklí;
- b) kráva nebo jalovice se sajícím teletem;
- c) každé zvíře s antagonistickým vztahem k ostatním.

Z hlediska pohody zvířat je směr, kterým, jsou zvířata přepravována po silnici, železnici nebo vzduchem málo významný. Stojí-li zvířata kolmo na směr cesty, mají být mezi jednotlivá zvířata upevněny desky, které jim pomáhají udržovat rovnováhu. Tyto desky musí být přiměřené věku zvířete a musí být upevněny tak, aby nedošlo k poranění zvířete.

Jsou-li zvířata uvazována, má to být provedeno tak, aby mohla stát i ležet, přijímat krmivo a vodu, a aby se při upadnutí neškrtla. Provazy musí být dostatečně pevné a mají být upevněny ke kování, které slouží pro tento účel.

Telata, mladý skot a dospělý skot, který není zvyklý na uvazování lze přepravovat bez uvázání v koticích rozdělených přepážkami.

III.1.9. Podestýlka

Pro přepravu je potřeba zajistit dostatečné množství vhodného steliva. Toto stelivo má mít dobré absorpční vlastnosti, zejména pokud se jako vrchní vrstva používá sláma.

III.1.10 Zařízení pro krmení, napájení a dojení během cesty

V těch místech sanitární kontroly, kudy jsou pravidelně přepravovány značné počty zvířat, mají být k dispozici zařízení pro odpočinek, krmení, napájení a dojení o kapacitě odpovídající předpokládanému počtu přepravovaných zvířat.

III.1.11. Vyložení a opětné naložení v průběhu cesty

Jestliže přepravní jednotka není vybavena pro krmení a napájení v průběhu dlouhotrvajících cest, je potřeba pro tento účel zajistit opatření k vyložení zvířat a jejich opětného naložení (viz také III.1.7.). Zvířatům by měla být poskytnuta doba potřebná pro nakrmení, napojení a odpočinek bez vnějších rušivých vlivů.

III.1.12. Přístup ke zvířatům

Během přepravy by měla být zajištěna možnost krmení, napájení a v případě potřeby dojení zvířat, jakož i jejich pozorování a kontroly. Přístup ke zvířatům má být zajištěn ve vhodných intervalech. Přístup ke koticům může být přes boční dvířka nebo chodbičky. Bylo zjištěno, že zajištění přístupu do kotce přes jiný kotec se zvířaty není vyhovující.

III.2. Délka trvání a přerušování cesty

III.2.1. Délka trvání

Za předpokladu dobrého plánování a zajištění všech potřebných zařízení může být skot přepravován bez problémů po dlouhou dobu. Doporučuje se však, aby byl přibližně každých šest hodin zkontrolován, a to zejména pokud vzniknou pochyby o zachování pohody. Kontrola zvířat má být provedena při každé příležitosti, například na celních stanovištích, a dále vždy, když se změny podmínky v přepravní jednotce nebo při změně počasí.

III.2.2. Zdržení

Zvířata mají být přepravována do místa určení co nejdříve a veškerá zdržení, zejména na překladištích a seřadovacích nádražích, mají být omezena na minimum. Dojde-li ke zdržení, má být zvířatům poskytnuta náležitá péče, což se týká zejména krmení, napájení, dojení a větrání.

Na hraničních přechodech, v přístavech, na letištích a na jiných místech, kde lze očekávat zdržení, mají být zásilky zvířat odbavovány přednostně.

III.3. Péče během přepravy

III.3.1. Péče o zvířata

Laktující krávy mají být dojeny v nejméně dvanáctihodinových intervalech. Ošetřovatel má buď přepravu provázet, nebo být k dispozici na předem určených zastávkách. Všichni ošetřovatelé musí být dostatečně poučeni o potřebách zvířat týkajících se krmení, napájení, ošetřování, dojení a cirkulace vzduchu za různých klimatických podmínek.

V oddílech, v nichž se přepravují zvířata, je zakázáno kouřit.

III.3.2. Ošetření

Nemocná nebo zraněná zvířata mají být pokud možno oddělena, vyložena a ošetřena veterinářem nebo jinou pověřenou osobou. Zvířata, která během cesty porodí, mají být oddělena a přepravována společně s novorozeným teletem.

III.4. Nutné usmrcení

III.4.1. Letecká a lodní přeprava

V letadlech a na plavidlech přepravujících skot má být k dispozici účinné funkční zařízení k nutnému usmrcení.

Nutné usmrcení by mělo být provedeno veterinářem nebo jinou pověřenou osobou.

III.4.2. Silniční a železniční přeprava

Je-li nutno během silniční nebo železniční přepravy usmrtit zvíře, má k tomu být zavolán veterinář nebo jiná pověřená osoba.

III.5.1. Přerušení přepravy

Jestliže úřední veterinář zjistí, že během přepravy vznikly problémy, nesmí nechat zásilku pokračovat v cestě, dokud nejsou podniknuta opatření zajišťující pohodu zvířat.

IV. PO PŘEPRAVĚ

IV.1. Vykládání

IV.1.1. Péče o zvířata

Po příjezdu do místa určení mají být zvířata co nejdříve vyložena, má jim být nabídnuta voda a v případě potřeby krmivo a poskytnut odpočinek. Všechna zvířata mají být při vykládání důkladně zkontrolována a v případě potřeby má být poskytnuto veterinární ošetření.

Po déle trvajících přepravách (36 nebo více hodin) má být zdravotní stav zvířat sledován po dobu 4 - 5 dní. Výjimku tvoří zvířata, která se při příjezdu nebo krátce po něm porážejí.

Je-li v místě určení změněna krmná dávka, je vhodné tuto změnu uskutečnit postupně.

IV.1.2. Odpovědnost

Ošetřovatel musí pověřenou osobu v místě určení upozornit na všechny aspekty cesty, které by v budoucnosti mohly narušit pohodu zvířat. Jedná se o doby posledního krmení, napájení a dojení a podrobnosti o všech ošetřeních včetně podání léků. Ošetřovatel by neměl odejít ze zařízení v místě určení dokud se nepřesvědčí, že odpovědnost za zvířata převzala vhodná osoba.

IV.1.3. Hlášení

Příjemce by měl oznámit orgánům své země veškeré problémy týkající se zásilky tak, aby mezinárodní přeprava byla pod stálým dohledem, a aby se získáváním nových informací se zdokonalovala péče o pohodu zvířat.

IV.2. Zařízení

IV.2.1. Obecná doporučení

Pro vykládání jsou potřebná podobná zařízení jako pro nakládání. Je třeba dbát na to, aby sklon rampy byl minimální. Pokud mají rampy boční zábrany, měly by být zhotoveny z plných desek.

IV.2.2. Péče o zvířata

Mají-li zvířata po přepravě odpočívat a zotavovat se, musí k tomu být zajištěna vhodná zařízení. Totéž se týká i krmení a napájení.

IV.3. Úkoly úředního veterináře při vykládání

IV.3.1. Oznamování

Úřední veterinář v zemi tranzitu nebo zemi určení by měl hlásit veškeré problémy vzniklé během přepravy orgánům své země a ty je pak ohlásí orgánům v zemi původu, resp. i v tranzitních zemích. Je nezbytné těsné spojení příjemce s veterinárními orgány jeho země a mezi jednotlivými veterinárními orgány.

PŘÍLOHA A
PŘEPRAVA PO ŽELEZNICI

ÚVOD

Stávající předpisy Mezinárodní unie železnic (Kodex IUR/UIC) jsou obsaženy v obecné části Kodexu chování nebo v této příloze. Níže uvedené směrnice mohou být v některých ohledech přesnější nebo přísnější než Kodex IUR/UIC.

II. NAKLÁDÁNÍ

II.1. Zařízení

Skot má být nakládán a vykládán na železničních stanicích, které jsou pro tento účel náležitě vybaveny. Stanice, na kterých se pravidelně nakládá a vykládá skot musí být vybaveny vhodnými rampami nebo můstkami (pevnými nebo mobilními) a k dispozici musí být ohrady nebo kotce s rovným pevným povrchem a zařízení pro uvazování, krmení a napájení skotu. Přiměřená část ohrad nebo kotců má být zastřešena.

II.1.1. Prostředky pro nakládání

Pokud jsou zvířata do vagonů naháněna, měly by nakládací rampy mít dostatečně vysoké boční zábrany, aby se předešlo zranění.

Povrch nakládacích ramp má být pokryt neklouzavým materiálem a musí být opatřen příčnými hranolovitými lištami o výšce asi 4.5 cm a vzájemné vzdálenosti asi 25 cm.

Pro nakládací rampy se pokládají za vhodná následující kritéria:

sklon	< 20 ^o , pro sestup menší
výška bočních zábran	> 1.3 m
výškový rozdíl mezi zemí a rampou a hranou rampy a vagonem	< 25 cm
mezera mezi hranou rampy a vagonem	< 3 cm

III. PŘEPRAVA

III.1. Podmínky

Zvířata musí být přepravena do místa určení co nejrychleji; dlouhé zastávky, zejména na seřadovacích nádražích a překladištích, jsou nežádoucí.

Pokud je to oprávněné s ohledem na hustotu přepravy, musí správa železnic prosazovat vytváření pravidelných nebo zvláštních vlaků pro přepravu zvířat, nebo přepravovat bloky vagonů jako součásti rychlých vlaků. Při nižší hustotě přepravy lze použít normální nákladní vlaky a ve výjimečných případech zařadit vagony se zvířaty do vhodných osobních vlaků.

III.1.1. Konstrukce a provedení vagonů

Na vagoněch by měla být vyznačena délka, šířka a výšky prostoru pro nakládání zvířat. Na zevní straně vagonů by měl být umístěn nápis nebo symbol informující o tom, že jsou přepravována živá zvířata.

Vagóny musí být způsobilé pro přepravu skotu po celou dobu cesty. Musí být provedeny tak, aby zvířata byla zcela zabezpečena a nemohla uniknout.

Vagóny by měly mít válcovou střechu; na každé straně poblíž střechy musí být podle délky vagonu dva nebo čtyři uzavíratelné otvory o rozměrech nejméně 40 x 30 cm. Otvory musí být zabezpečeny tak, aby jimi zvířata nemohla vystrkovat hlavy.

Pro přepravy při vysokých teplotách by střecha vagonu měla být dvojitá nebo opatřená tepelnou izolací. Vagóny mají být zařízeny tak, aby v závislosti na vzrůstu přepravovaných zvířat mohly být dveře fixovány v otevřené poloze se škvírou nejvýše 35 cm širokou.

Vnitřní stěny by měly být ze dřeva nebo jiného vhodného materiálu; měly by být vybaveny dostatečným počtem kruhů nebo tyčí ve vhodné výšce, ke kterým je možné přivazovat zvířata. Musí se také provést vhodná opatření pro upevnění dělicích přepážek.

Jestliže mají být zvířata během delší cesty krmena a napájena, mají být pro tento účel v náležité výšce dvířka, jejichž počet má být dostatečný vzhledem k počtu přepravovaných zvířat. Dvířka musí být dostatečně vysoká a široká, aby jimi bylo možné snadno vkládat nádoby s krmivem a nápojem. Během pohybu přepravní jednotky musí být tato dvířka zavřena. Není-li takové zařízení k dispozici, musí být zajištěna alternativní možnost krmení a napájení.

III.1.4. Hustota osazení

Za vyhovující se pro přepravu skotu pokládají následující směrné hodnoty:

kategorie	přibližná hmotnost (kg)	plocha na kus (m ²)
malá telata	50	0.30 - 0.40
střední telata	110	0.40 - 0.70
těžká telata	200	0.70 - 0.95
středně velký skot	325	0.95 - 1.30
těžký skot	550	1.30 - 1.60
velmi těžký skot	>700	>1.60

Tyto hodnoty se mohou měnit i v závislosti na tělesném stavu zvířat, počasí a předpokládané délce trvání cesty. Tak například při horkém a vlhkém počasí, nebo trvá-li cesta déle než 24 hodiny, může být nezbytné podlahovou plochu připadající na jeden kus zvýšit.

Jsou-li uvázaná zvířata naložena příčně, je třeba vytvořit skupiny po pěti až šesti dospělých zvířatech a oddělit je přepážkou nebo příčným břevnem poskytujícím oporu pro zvířata.

Kromě požadované podlahové plochy musí mít zvířata dostatečný prostor nad hlavou, aby mohla cestovat ve svém přirozeném postoji bez poranění hlavy nebo zad, a aby měla dostatek vzduchu v době, kdy se vagón nepohybuje.

III.1.7. Krmení a napájení

Pokud zvířata nemohou být během cesty krmena a napájena ve vagónech, musí být na vhodné zastávce vyložena, aby mohla být nakrmena a napojena.

III.1.8. Rozmístění zvířat

Přepážky. Pokud je nutné zvířata separovat, musí se instalovat přepážky, aby byla zachována jejich pohoda po celou dobu cesty. Přepážky musí být dobře upevněny. Na přepážkách se nesmí používat hřebíky. Prostředky pro spojování jejich částí nesmí způsobovat zvířatům poranění.

III.3. Péče během přepravy

III.3.1. Péče o zvířata

Průvodní list zásilky musí obsahovat údaj o místě, kde bude zvířatům poskytnuta péče, jméno osoby, která je za to odpovědná, a počet ošetřovatelů. Platí obecné pravidlo, že jeden ošetřovatel by neměl pečovat o více než čtyři vagóny. Ošetřovatelé musí provázet přepravovaná zvířata, nebo být k dispozici v místech plánovaných zastávek. Ošetřovatelé musí mít k dispozici nástroje nezbytné pro jejich práci včetně bezpečného a přiměřeně intenzivního světelného zdroje.

Osoba odpovědná za zásilku musí zajistit, aby se všem zvířatům dostalo péče, a aby byla nakrmena a napojena a v případě potřeby podojena.

Strojvůdce by se měl vyhnout prudkému rozjíždění a brzdění. Při posunování vagónů s naloženým skotem, při sestavování vlaku a při všech dalších pohybech vagónu, je třeba zabránit prudkým nárazům na vagóny se zvířaty.

IV. OPATŘENÍ PO PŘEPRAVĚ

IV.1. Vykládání

IV.1.1. Péče o zvířata

Vagóny přepravující zvířata mají být přistaveny k vykládání co nejdříve.

IV.1.2. Odpovědnost

Odpovědnost za vykládání má příjemce, pokud nebylo dohodnuto jinak.

PŘÍLOHA B SILNIČNÍ PŘEPRAVA

I. PŘEDTRANSPORTNÍ FÁZE

I.4. Určení pověřené osoby

I.4.1. Ošetřovatel

Během přepravy po silnici může funkci ošetřovatele vykonávat řidič vozidla. Jestliže s ohledem na délku trvání nebo vzdálenost nemůže řidič zajistit, že přeprava bude uskutečněna bez zdržení nebo s náležitou péčí o zvířata, je nezbytné, aby přepravu provázel druhý řidič.

II. NAKLÁDÁNÍ

II.1. Zařízení

II.1.1. Prostředky pro nakládání

Pokud jsou zvířata do vozidla naháněna, mají být nakládací rampy opatřeny dostatečně vysokými zábrany, aby nedošlo ke zranění zvířat.

Pro nakládací rampy se pokládají za vyhovující následující kritéria:

sklon	< 30°, pro sestupování méně
výška bočních zábran pro telata	< 1.0 m
pro dospělý skot	< 1.3 m
výškový rozdíl mezi zemí a rampou nebo hranou rampy a vozidlem	< 25 cm
mezera mezi hranou rampy a podlahou vozidla	< 3 cm

III. PŘEPRAVA

III.1. Podmínky

III.1.1. Konstrukce a provedení

Na silničním vozidle by měla být vyznačena délka, šířka a výška ložného prostoru pro zvířata. Na vozidle má být umístěn nápis nebo symbol informující o tom, že jsou přepravována živá zvířata.

Vozidla musí být vhodná pro přepravu skotu po celou dobu cesty. Musí být upravena tak, aby zvířata byla zcela zabezpečena a nemohla uniknout. Nakládací a přístupové dveře mají být upraveny tak, aby při jejich otevření nemohla zvířata vypadnout.

Všechny vnitřní rohy a kouty vozidla mají být zaoblené a vnější stěna blatníku zasahující do ložného prostoru má být přiměřeným způsobem zakryta.

Střeška a stěny vozidla mají být tepelně izolované, aby se uvnitř udržovala stálá teplota.

Vozidla bez mechanického větracího zařízení musí být na bočních stěnách a v případě potřeby i na čelní stěně vybavena náležitě velikými větracími otvory. Tyto větrací otvory musí být provedeny tak, aby nezpůsobily přepravovaným zvířatům poranění. Doporučuje se, aby část těchto otvorů byla uzavíratelná.

Vozidlo přepravující skot by mělo být vybaveno dostatečným počtem přepážek zajišťujících pohodu zvířat. Tyto přepážky musí být dobře upevněny. K upevnění se nesmí používat hřebíky a kování musí být takové, aby zvířatům nezpůsobovalo zranění.

III.1.4. Hustota osazení

Za vyhovující se pro přepravu skotu pokládají následující směrné hodnoty:

kategorie	přibližná hmotnost (kg)	plocha na kus (m ²)
malá telata	50	0.30 - 0.40
střední telata	110	0.40 - 0.70
těžká telata	200	0.70 - 0.95
středně velký skot	325	0.95 - 1.30
těžký skot	550	1.30 - 1.60
velmi těžký skot	>700	>1.60

Tyto hodnoty se mohou měnit v závislosti na hmotnosti, věku zvířat a tělesném stavu, na počasí a na předpokládané délce trvání cesty. Tak například při horkém a vlhkém počasí, nebo trvá-li cesta déle než 24 hodiny, může být nezbytné podlahovou plochu připadající na jeden kus zvýšit.

Jsou-li uvázaná zvířata naložena příčně, je třeba vytvořit skupiny po pěti až šesti dospělých zvířatech a oddělit přepážkou nebo příčným břevnem poskytujícím oporu pro zvířata.

Kromě požadované podlahové plochy musí mít zvířata dostatečný prostor nad hlavou, aby mohla cestovat ve svém přirozeném postoji bez poranění hlavy nebo zad, a aby měla dostatek vzduchu v době, kdy se vozidlo nepohybuje.

III.1.7. Krmení a napájení

Pokud zvířata nemohou být během cesty krmena a napájena ve vagónech, musí být na vhodné zastávce vyložena, aby mohla být nakrmena a napojena.

III.3. Péče během přepravy

III.3.1. Péče o zvířata

Řidič vozidla má jet hladce a ohleduplně a má se vyhnout náhlým změnám směru a rychlosti.

Pokud je během cesty nezbytná zastávka, měl by řidič při horkém počasí zaparkovat na zastíněném místě a při chladném počasí pod přístřeškem. V obou případech je třeba pamatovat na náležité větrání.

Vozidla by neměla být zaparkována na strmém svahu.

PŘÍLOHA C LETECKÁ PŘEPRAVA

ÚVOD

Pokud se týká pohody skotu, jsou stávající Předpisy pro živá zvířata, připravené Mezinárodní asociací pro leteckou dopravu (IATA) pojaty do obecné části Kodexu chování nebo do této přílohy. V některých případech mohou být následující směrnice přesnější nebo přísnější, než předpisy IATA.

I. PŘEDTRANSPORTNÍ FÁZE

I.1. Příprava

I.1.2. Plánování cesty

Plánování letecké přepravy zvířat zahrnuje zvláštní opatření pro nakládání a vykládání, popřípadě pro překládání z jednoho letadla do jiného nebo opětné nakládání po zastávce.

Pro dobu cesty je třeba pro zvířata zařídit náležitou péči včetně krmení a napájení. Pokud není zásilka doprovázena ošetřovatelem, je nezbytné zajistit takovou péči během mezipřistání.

Jestliže jsou zvířata přepravována mezi místy s výraznými klimatickými rozdíly, je třeba brát v úvahu účinky změn teploty. Dále je třeba uspořádat dobu letu tak, aby teplota vzduchu v době mezipřistání a přistání na letišti určení byla přijatelná.

I.1.4. Oznamování

Kapitán letadla má být před zahájením cesty informován prostřednictvím hlášení kapitánovi (NOTOC) o přítomnosti živých zvířat na palubě letadla tak, aby mohl nastavit správné hodnoty větrání a teploty.

Letiště pro mezipřistání a letiště určení mají být informována tak, aby mohla zařídit zvláštní opatření pro zajištění pohody zvířat.

I.2. Příprava zvířat

I.2.8. Použití sedativ

Ze zkušenosti je známo, že podávání sedativ může být značně riskantní, protože zejména ve velkých výškách mohou být účinky sedativ u různých druhů zvířat různé a proto jejich aplikace může přinést více škody než užitku. Během letu smějí být sedativa podávána pouze s vědomím a souhlasem kapitána. Sedativa by měla být aplikována pouze veterinářem nebo ošetřovatelem, který byl o jejich použití náležitě poučen.

I.4. Určení pověřené osoby

I.4.1. Ošetřovatel

Doporučuje se, aby letecky přepravovaný skot byl provázen ošetřovatelem nebo ošetřovateli v počtu úměrném počtu přepravovaných zvířat. Ošetřovatelé musí být poučeni o relevantních směrnicích a normách péče obsažených v právě platném vydání IATA Předpisů o živých zvířatech.

Je vhodné umístit zvířata do přístupného nákladového prostoru tak, aby jim mohla být věnována péče během všech fází letu.

S ohledem na bezpečnost letu je třeba věnovat zvláštní pozornost přepravovaným dospělým býkům.

II. NAKLÁDÁNÍ

II.1. Zařízení

K dispozici musí být vhodná zařízení pro přejímku zvířat, jejich umístění v kotcích, péči o zvířata včetně krmení, napájení a v případě potřeby dojení, pro jejich kontrolu a nakládání.

Skot by neměl být vystaven hluku letadel a jinému letištnímu hluku déle, než je absolutně nezbytné.

Se skotem by měl manipulovat pouze zkušený personál. Jsou-li zvířata po příjezdu na letiště unavená, může úřední veterinář nařídit přiměřený odpočinek před nakládáním. Může to také znamenat, že zvířata nebudou přepravena určitou linkou.

II.1.1. Prostředky pro nakládání

Pro nakládací rampy se pokládají za vyhovující následující kritéria:

sklon	< 30°, pro sestupování méně
výška bočních zábran pro telata	< 1.0 m
pro dospělý skot	< 1.3 m
výškový rozdíl mezi zemí a rampou nebo hranou rampy a vozidlem	< 25 cm
mezera mezi hranou rampy a podlahou vozidla	< 3 cm

Rampa by měla být opatřena příčnými laťkami.

Zvířata by měla být nakládána do letadla pokud možno těsně před odletem. V letadle by měla být umístěna tak, aby při mezipřistání nemusela být vykládána a znovu nakládána.

Je-li skot nakládán do kontejnerů, mělo by se to provést mimo letadlo, pokud možno v nakládacím přístřešku nebo v místě ustájení zvířat.

Zvířata v letadle nemají být umístována v sousedství nákladu, který by jim mohl způsobit újmu: příklady takového nákladu jsou radioaktivní materiály, zásilky uložené v suchém ledu, kryogenní kapaliny, toxické, infekční nebo dráždivé materiály.

III. PŘEPRAVA

III.1. Podmínky

III.1.1. Konstrukce a provedení

Při použití kontejnerů musí jejich provedení a konstrukce odpovídat zásadám stanoveným v právě platném vydání Předpisů IATA pro živá zvířata (viz Přílohu C.1). Kontejnery musí splňovat následující požadavky:

- Pevná konstrukce bez hřebíků a jiných výčnělků, které by mohly způsobit zranění. Zpevňovací kovové plotny by měly být kryty ochrannou vrstvou. Všechny západky by měly být jednoduché a snadno ovladatelné.
- Podlaha má být zhotovena z nekluzkého materiálu. Podlaha kontejneru musí být nepropustná a dostatečně pevná, aby udržela hmotnost zvířete. Na podlaze musí být rozprostřen dostatek materiálu absorbujícího exkrementy.
- Provedení má být takové, aby během letu umožňovalo ošetřovateli přístup k hlavě a ocasu zvířete.
- Rozměry jednotlivých kontejnerů mají odpovídat vzrůstu zvířete a omezovat jeho nadbytečný pohyb.
- Kontejner musí být vybaven úchyty pro upevnění na paletu nebo podlahu letadla. Používá-li se k upevnění kontejneru na paletě síť, nesmí se tato síť dotýkat zvířat.
- Dvojitě a trojitě kontejnery: výška a obrysy závisejí na letadle, které je bude přepravovat. Horní stěna kontejneru může být zhotovena z kovu, sklolaminátu, plachtoviny, nebo jiného vhodného materiálu. Jednotlivá zvířata musí být navzájem oddělena 1.5 m vysokými a dostatečně pevnými přepážkami.
- Kontejner by měl být dostatečně větratelný především ve své spodní části, kde může docházet k hromadění škodlivých plynů.

III.1.4. Hustota osazení

Hustotu osazení je možno vypočítat dvěma způsoby:

- podle hmotnosti zvířete ve vztahu k podlahové ploše;
- podle potřeby kyslíku nebo větrání na 1 kg hmotnosti zvířete ve vztahu ke kapacitě větracího zařízení.

Hustota osazení skotu ve vztahu k podlahové ploše.

Při přepravě skotu se pokládají za vyhovující následující směrné hodnoty:

kategorie	přibližná hmotnost (kg)	plocha na kus (m ²)
telata	50	0.23
telata	70	0.28
dospělý skot	300	0.84
dospělý skot	500	1.27

III.1.5. Větrání

Hustota osazení pro skot ve vztahu k požadavkům na větrání. Doporučuje se, aby při kombinované přepravě skotu a cestujících bylo zajištěno přiměřené větrání, i když počet cestujících takovou intenzitu větrání nevyžaduje.

Při výpočtu větrání je třeba pamatovat na to, že u většiny letadel je kapacita větracího zařízení během vzletu, přistávání a parkování na letišti omezená. Při stanovení větrací kapacity letadla je třeba vycházet ze současného výkonu větracího zařízení, nikoliv z původních specifikací daných výrobcem.

Letadla přepravující skot by měla být vybavena nuceným větráním. Požaduje se, aby kapacita větracího zařízení byla v rozmezí 0.16 - 0.19 m³ na 1 kg za 1 h. V přepočtu na hmotnost se jedná o následující požadavky:

Hmotnost (kg)	m ³ /h
500	80-95
600	96-144
700	112-130
800	128-152

Při přepravě skotu v nákladovém prostoru ve spodní části trupu je zejména třeba brát v úvahu tlak vzduchu, teplotu a kubaturu. Kolem kontejnerů se skotem musí být dostatečný volný prostor umožňující cirkulaci vzduchu.

III.1.6. Teplota

Kombinace vysoké teploty a vlhkosti vzduchu představuje pro zvířata nebezpečí. Je nutno zajistit všemi prostředky, aby teplota nevystoupila nad 25°C a vlhkost vzduchu nad 80 % na dobu delší než 1 hodina.

Pokud je to nutné, má být zajištěno pro dobu parkování letadla na letišti přídatné větrání.

III.1.1.1. Přístup

Pokud to je možné, měl by ošetřovatel mít přístup ke zvířatům během všech fází letu.

Není-li možný stálý přístup, měl by ošetřovatel mít přístup ke zvířatům v době pobytu letadla na letišti, například vhodným uspořádáním kontejnerů.

III.3. Péče během přepravy

III.3.1. Péče o zvířata

Při nepředpokládaných zastávkách a v jiných nepředvídaných situacích mají ošetřovatel nebo kapitán podniknout všechna nezbytná opatření k zajištění pohody zvířat. K těmto opatřením patří krmení, napájení a dojení zvířat.

III.4. Nutné usmrcení

III.4.1. Nutné usmrcení

Nutné usmrcení se může provést jen po konzultaci a na odpovědnost kapitána letadla.

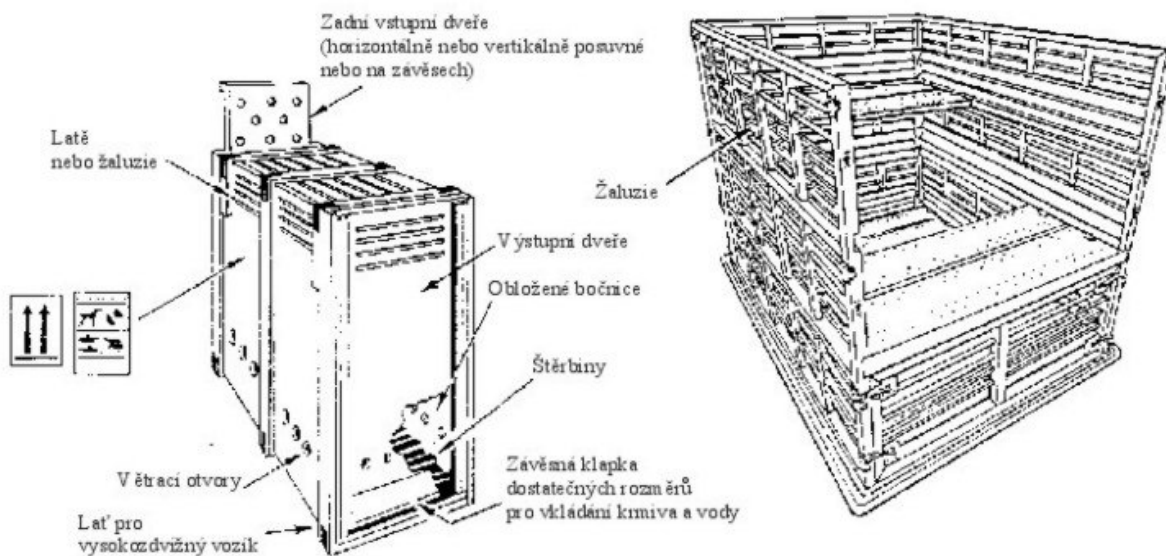
Prostředky pro nutné usmrcení jsou:

- vhodný lék utlumující centrální nervový systém, nebo
- střílečící přístroj s pevným projektilem a následná aplikace prostředku utlumujícího centrální nervový systém, nebo jiný způsob usmrcení.

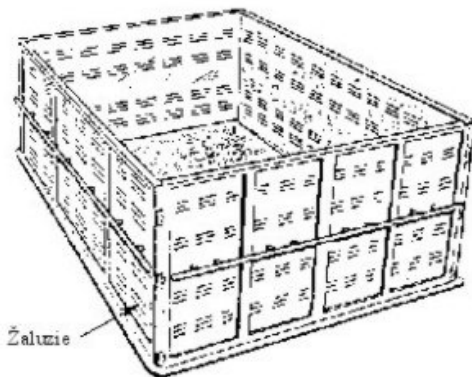
Jako prostředek nutného usmrcení se nesmí použít dekomprese nákladového prostoru letadla.

Příloha C-1
Řešení a konstrukce kontejnerů pro leteckou přepravu skotu

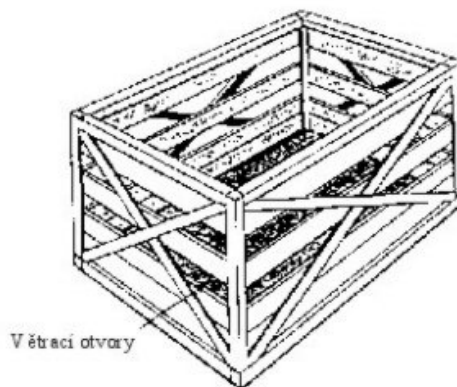
PŘEDPISY IATA PRO ŽIVÁ ZVÍŘATA

KOVOVÁ PŘEPRAVKA

DŘEVĚNÁ PŘEPRAVKA

Výše uvedené nákresy jsou převzaty ze 17. vydání předpisů IATA pro živá zvířata (platných od 1.7.1990). Pro následující vydání mohou být upraveny.

PŘÍLOHA D PŘEPRAVA PO VODĚ

ÚVOD

Existují tři základní způsoby přepravy skotu po vodě:

- trajektová plavidla: ve vozidle nebo v kontejneru na kolech, se kterým se zajíždí do plavidla a po přistání se opět vyjíždí.
- plavidla určená pro přepravu zvířat: v upraveném plavidle, které má speciální zařízení pro přepravu skotu. Skot je do plavidla obvykle naháněn a z něj vyháněn a je přepravován na individuálních stánkách nebo v ohradách.
- jiná nákladní plavidla: v boxech, kotech, klecích nebo kontejnerech přepravovaných na nákladní lodi jako součást celkového nákladu. Boxy, kotce atd. mohou být zhotoveny na břehu a přepraveny na plavidlo, nebo zhotoveny přímo na plavidle.

Každý z těchto způsobů lze dále rozdělit podle toho, zda jsou zvířata přepravována na uzavřené nebo na otevřené palubě.

I. PŘEDTRANSPORTNÍ FÁZE

I.1. Příprava

I.1.1. Plánování cesty

Se zvířaty má být přepravováno krmivo, napájecí voda a stelivo v množství dostatečném pro předpokládanou dobu trvání cesty. Doporučuje se zvýšit toto množství o rezervu pro případ zpoždění zaviněného počasím, mechanickými závadami nebo jinými příčinami. Krmivo, stelivo a voda mají být uloženy tak, aby se jejich jakost v průběhu cesty nezhoršila. K dispozici mají být vhodné pomůcky pro krmení a napájení. Pokud je nutno během cesty napájet zvířata upravenou mořskou vodou s nezvyklou chutí, mají na ni být zvířata navykána postupně.

Skot nemá být přepravován, jestliže se v době cesty předpokládá počasí, které by mohlo způsobit útrapy nebo zranění, například v důsledku velkých výkyvů plavidla, přelévání vody přes palubu, silného větru, nebo poškození či posunutí přepravní jednotky. Je však třeba si uvědomit, že konečnou odpovědnost za udržení pohody zvířat během plavby má kapitán plavidla.

Kapitán, důstojníci a posádka plavidla nemají vždy zkušenosti s přepravou skotu a proto před vyplutím potřebují zvláštní pokyny. Doporučuje se, aby odesílatel předal kapitánovi plavidla písemné pokyny týkající se krmení, napájení, celkové péče, nutného usmrcování a případně dojení. Kapitán by měl být informován, kde může v případě potřeby dostat pokyny od veterináře.

I.1.4. Oznamování

Je nezbytné zajistit, aby provozovatel, kapitán a posádka plavidla byli před vyplutím informováni o zásilce živých zvířat tak, aby mohli podniknout opatření k řádnému uložení, zajištění a větrání, a aby zajistili možnost přístupu ke zvířatům.

Odesílatelé a provozovatelé vozidel mají oznámit tuto skutečnost lodní společnosti v době, kdy objednávají přepravu a ošetřovatelé a řidiči mají zajistit, aby důstojník odpovědný za náklad věděl, že přepravní jednotka obsahuje živý náklad.

I.2. Příprava zvířat

I.2.4. Krmení a napájení

Zvířata si mají před nastoupením přepravy zvykat na krmivo, které jim bude podáváno během cesty.

I.3. Příprava přepravní jednotky

I.3.1. Čistota

Ty části plavidla, v nichž jsou zvířata naložena nebo jimiž procházejí, mají být konstruovány tak, aby mohly být udržovány v hygienickém stavu a pravidelně čištěny, popřípadě dezinfikovány.

I.4. Určení pověřené osoby

I.4.1. Ošetřovatel

Pro cestu má být k dispozici dostatečný počet zkušených ošetřovatelů, kteří mohou být součástí posádky plavidla. Počet se určuje podle délky plavby a počtu přepravovaných zvířat. V případě trajektových plavidel může jako ošetřovatel fungovat řidič vozidla.

II. NAKLÁDÁNÍ

II.1. Zařízení

II.1.1. Prostředky pro nakládání

Trajekty

Okolnosti na jednotlivých plavidlech, při jednotlivých cestách a u jednotlivých nákladů na vozidlech mohou být značně rozdílné. Obecně se doporučuje nakládat vozidla se zvířaty jako poslední a podle možnosti je vykládat jako první. Omezí se tím nebezpečí škodlivých účinků výfukových plynů z jiných vozidel.

Podél vozidel se zvířaty nemají být zaparkována chladírenská vozidla a vozidla s vysokými stěnami.

Plavidla určená pro přepravu zvířat.

Pokud je skot do plavidla naháněn a z něj vyháněn, mají být k dispozici vhodné lodní lávky a rampy spojující nábřeží s palubou, na níž budou zvířata přepravována. Lávky mezi nábřežím a lodí a rampy mezi palubami s různou úrovní mají být opatřeny příčnými lištami a nemají být příliš příkré. Úhel který svírá rampa nebo lávka s horizontální rovinou nemá být větší než 30°. Pro sestup je doporučuje, aby tento úhel byl menší. Při plánování doby nakládání a vykládání je třeba brát v úvahu výšku přílivu, protože ta ovlivní sklon rampy.

Pro průchod jednotlivých zvířat vyhovuje šířka lávek a ramp 1 metr. Boční zábrany by měly mít výšku 1.30 m. Vstupní/výstupní dveře mají mít dostatečné rozměry, aby jimi mohla zvířata procházet bez nebezpečí zranění. Jestliže jsou zvířata nakládána a vykládána mechanickými zařízeními, má k tomu být použit vhodně konstruovaný, bezpečný a pevný nakládací box. Zvířata mají být při této operaci bezpečně přivázána a nejlepší je, jestliže zvířata během zvedání nevidí ven z boxu. Obsluha zdvihacího zařízení musí být informována o tom, že je zdvihán živý náklad a má zajistit, aby operace proběhla hladce bez zbytečných výkyvů nebo nárazů.

Jiná nákladní plavidla

Pokud má být skot zvedán a snášen z plavidla v přepravním boxu, musí tento box být pro tento účel dostatečně pevný. Jinak má být použit nakládací box (viz II.1.1.b).

III. PŘEPRAVA

III.1. Podmínky

III.1.1. Konstrukce a uspořádání

Kývání plavidla, a účinky větru a mořské vody mohou klást značné nároky na kontejnery, vozidla, kování a vybavení, což je třeba mít na paměti při jejich konstrukci a provedení.

Na palubách se může nashromáždit značné množství vody z dešťových srážek, stříkání a přelévání mořské vody a splachování. Proto jsou důležitá dobrá odtoková zařízení z podlah a paluby.

Ostatní nákladní plavidla

- Palubní boxy, ohrady a stání. Mohou být zhotoveny z žeziva, kovu nebo jiných vhodných materiálů (viz dále III.1.8.). Jejich konstrukce má být dostatečně pevná, aby chránila zvířata před větrem, stříkáním a přeléváním vody, a aby je bylo lze bezpečně upevnit k plavidlu. Normálně by měly být opatřeny nepromokavou střeou. Má být zajištěn dostatečný přístup pro vhánění a vyhánění zvířat a pro práci ošetřovatelů.
- Přepravní kontejnery. Jsou vhodné pro přepravu skotu za předpokladu, že je zvolen vhodný typ, jsou náležitě upevněny a jejich rozmístění je vhodně naplánováno. Vztahují se na ně zásady uvedené v této příloze. Používají se následující typy:

Flat rack: nakládací plošina vybavená pouze čely,

Otevřené stěny: nakládací plošina s čely a stropem. Stěny mohou být vyplněny mřížovými vstupy, žezivovými prvky nebo zástěnami z PVC,

Livestock: trvale konvertované a vybavené (existuje jich jen málo).

Upevnění: Stání, kotce a boxy popsané dále v části III.1.8. mají být bezpečně upevněny ke konstrukci kontejneru.

Tam, kde to jde, má konstrukce stání a kotců využívat rám kontejneru. Čela stání a kotců mají směřovat k podélné straně kontejneru.

III.1.2. Zajištění

Kontejnery, vozidla atd. mají být náležitě zajištěny, aby se nemohly posouvat v důsledků kývání plavidla, větru nebo přelévání vody.

Trajekty

Pokud to vyžadují předpokládané počasí a kývání plavidla, mají být přepravní jednotky před vyplutím řádně zajištěny, aby se nemohly posouvat nebo převrátit. Přepravní jednotka má mít dostatečně pevné kotevní body pro upevnění provazů nebo popruhů.

III.1.4. Hustota osazení

Trajekty

Platí opatření uvedená v části III.1.4. Přílohy B.

Jiná plavidla

Za vyhovující při přepravě skotu se pokládají následující hodnoty:

kategorie	přibl. hmotnost (kg)	plocha na kus (m ²)
těžká telata	200	1
těžký dosp. skot	600	2
velmi těžký skot	750	2.5

Tyto hodnoty se mohou měnit i v závislosti na tělesném stavu, počasí a pravděpodobné délce trvání cesty.

III.1.5. Větrání

Za normálních okolností je ke splnění požadavků skotu na kyslík nutno přivádět za hodinu 0.16 - 0.19 m³ vzduchu na 1 kg hmotnosti. Při vysokých teplotách a relativní vlhkosti se tato potřeba zvyšuje.

Trajekty

Na kryté palubě trajektu musí být udržováno účinné větrání úměrně počtu vozidel přepravujících zvířata. Tato vozidla mají být umístována pokud možno v blízkosti otvorů přivádějících čerstvý vzduch.

Vozidlo by mělo být vybaveno zařízením pro větrání jeho vnitřního prostoru, protože na krytých palubách trajektů může být proudění vzduchu nulové. Mnoho vozidel určených k přepravě skotu je větráno prostřednictvím otvorů v bočních stěnách; je žádoucí, aby během cesty byl otevřen dostatečný počet těchto otvorů, který zajistí větrání vnitřního prostoru vozidla. U jiných vozidel se přepravce spoléhá na to, že zajistí doplňkové větrání otevřením zadních a bočních nakládacích dveří. Jsou-li takové dveře otevřeny, musí být opatřeny vnitřní zábranou, která zamezí úniku nebo vypadnutí zvířete.

Majitel nebo řidič takového vozidla je povinen upozornit kapitána nebo posádku plavidla, že při rozmístování nákladu musí být po obou stranách ponechán volný prostor.

Plavidla určená pro přepravu zvířat

Při navrhování větracího systému se má brát ohled na to, v jakých klimatických podmínkách bude plavidlo provozováno a jaký počet zvířat bude přepravovat. Je třeba dbát na to, aby vzduch odsávaný ze strojovny a jiných zdrojů nebyl hnán přes prostor, v němž je přepravován skot.

- Kryté paluby. Je nezbytné mechanické ventilační zařízení sestávající z tažných a tlačných ventilátorů a odpovídajícího potrubí, které rozptyluje vzduch v celém prostoru kryté paluby. Doporučuje se instalace ventilátorů s možností zpětného chodu. Minimální výměna vzduchu má být 20x za hodinu, doporučuje se však 30x za hodinu. Nad hlavami skotu má být dostatečný volný prostor umožňující odchod ohřátého a zkaženého vzduchu do tažných ventilátorů. Mechanická ventilace může být vhodně doplněna přirozenou výměnou vzduchu přes výparníky.
- Otevřené paluby. Při přepravě zvířat na otevřených palubách mají mít stání, kotce, atd., v nichž jsou umístěna zvířata otvory (fixní nebo seřiditelné) umožňující přiměřenou výměnu vzduchu i za bezvětří.

Jiná nákladní plavidla

Boxy, kotce, stání nebo kontejnery musí být opatřeny otvory umožňujícími přiměřené větrání jejich vnitřního prostoru. Tyto otvory mají být seřiditelné s přihlédnutím ke klimatu a jeho změnám, které lze předpokládat během plavby. Náklad musí být uspořádán tak, aby umožnil proudění vzduchu do přepravních jednotek a kolem nich. U kontejnerových zásilek musí být kolem jednotlivých kontejnerů ponechán dostatečný volný prostor.

III.1.7. Krmení a napájení

V závislosti na vzrůstu potřebují dospělí jedinci kolem 50 litrů vody a množství sena odpovídající 2 % tělesné hmotnosti, případně ekvivalentní množství jiného krmiva, na jeden den cesty.

III.1.8. Rozmístění zvířat

Všechna plavidla

Je-li prostor pro jednotlivá zvířata tak omezený, že se nemohou celým tělem volně otáčet, mají být umístěna napříč plavidla, protože tak se mohou nejlépe vyrovnávat s převažujícím podélným kýváním plavidla. U plně stabilizovaných plavidel, zejména trajektů, lze umísťovat zvířata i podélně.

Při rozhodování o rozmístění nákladu zvířat na plavidle musí být brána v úvahu řada faktorů. Nejvýznamnější z nich jsou: požadavek dostatečného větrání, potřeba přístupu ke zvířatům a pomůcky pro upevnění přepravní jednotky. U zvířat přepravovaných na otevřených palubách k tomu přistupuje potřeba přístřešku a ochrany proti stříkání a přelévání mořské vody, silným větrům a jiným klimatickým vlivům.

Dále je třeba brát v úvahu možnou přítomnost přepravovaných škodlivých látek a škodlivé účinky toxických plynů, které mohou pocházet ze strojovny nebo z chemického znečištění.

V úvahu je třeba brát i možná nebezpečí a komplikace při nakládacích operacích při mezipřistáních.

Na otevřených palubách mají být přepravována zvířata pouze v dobře upevněných kontejnerech nebo pevných strukturách schválených pověřeným orgánem, které poskytují náležitou ochranu před mořskou a srážkovou vodou.

Trajekty

Vhodná místa pro vozidla jsou vpředu nebo vzadu kolem středové čáry přibližně ve výšce čáry ponoru, nebo na otevřené palubě. V uzavřeném prostoru je nejvhodnější místo v blízkosti tlačných ventilátorů vhnávajících vzduch.

Na otevřených palubách mají být vozidla s nákladem skotu postavena na místě chráněném před mořskou vodou a silným větrem buď palubními nástavbami nebo jinými vozidly.

Plavidla určená pro přepravu zvířat

Kotce a stání. Skot má být umístěn buď jednotlivě ve stáních nebo v malých skupinách v kotcích nebo boxech. Přepážky mezi stáními, kotci nebo boxy mají být pevné. Jednoduché břevno oddělující dvě stání je nedostatečné a může být i nebezpečné. Rozměry plochy, prostoru nad hlavami a kování mají odpovídat vzrůstu přepravovaných zvířat. Pro přístup k jednotlivým kotcům, stáním nebo boxům mají být ponechány uličky o šířce kolem 1 m. Mezi řadami kotců, stání nebo boxů mají být mezery v takových intervalech, aby byl umožněn rychlý a snadný přístup k nim.

Ostatní nákladní plavidla

Obecné zásady. Skot přepravovaný na plavidlech, která nejsou určena pro přepravu zvířat, je nejlépe umístit na individuálních stáních nebo v boxech. Platí to zejména pro dlouhé oceánské plavby. Zvířata však také mohou být přepravována společně v malých skupinách. Náklad živých zvířat se obvykle umísťuje na otevřenou palubu. Možné je i umístění v podpalubí za předpokladu účinného větrání (viz III.1.5.) a zajištění přístupu ke zvířatům.

Přeprava na otevřených palubách

Pro zvířata je nezbytné zajistit chráněné místo. Vhodným místem je prostor paluby za nástavbou lodního můstku, pokud takový na palubě existuje. Nejexponovanějším místem je paluba na přídi, kam by zvířata neměla být umísťována. Bude-li během plavby jedna strana plavidla převážně závětrná, měla by zvířata být umístěna tam. Jiný náklad na palubě nebo kontejnery bude často možno rozmístit tak, aby poskytoval zvířatům ochranu.

Při rozhodování o bezpečném umístění přepravovaného skotu je třeba brát v úvahu rizika a možné komplikace při nakládacích a vykládacích operacích během mezipřistání.

Kontejnery se zpravidla ukládají svou dlouhou stranou rovnoběžně s osou plavidla. Zvířata pak stojí napříč plavidla. Při ukládání na otevřenou palubu bude pro zvířata zpravidla vhodná pouze dolní vrstva nákladu.

Ideálním místem pro kontejner se skotem je plošina středního palubního výtahu, přičemž zvířata jsou obrácena hlavou ke středu plavidla. Další kontejnery mohou vytvářet vhodnou ochranu po stranách a zepředu. Plošina výtahu sousedícího s tím, na němž je umístěn kontejner se skotem, se ponechá volná, nebo se na ni postaví prázdný otevřený kontejner. Tyto volné plošiny by neměly být zatěžovány, umístění dalšího kontejneru na kontejner se zvířaty však může vytvářet vhodnou ochranu proti slunečnímu záření.

Krmivo a další potřeby mají být chráněny před vlivy počasí. Pokud jsou přepravovány v samostatném kontejneru, měl by tento být umístěn v blízkosti kontejneru se skotem.

III.1.9. Potřeby

Vhodným stelivem je sláma na vrstvě pilin, hoblin nebo podobného materiálu. Samotné piliny nejsou vhodné, protože je snadno odvané vítr. Stelivo by mělo být doplňováno, resp. vyměňováno tak často, aby zůstávalo suché. Maximální intervaly jsou dva až tři dny.

III.1.12 Přístup ke zvířatům

Ošetřovatelé mají mít bezpečný přístup ke všem zvířatům ve všech kotcích a to kdykoliv bez ohledu na povětrnostní podmínky, ostatní náklad, atd.

Lodní hlídka by měla věnovat zvláštní pozornost zvířatům přepravovaným na plavidle a upozornit kapitána, ošetřovatele nebo oba na možný vznik problémů.

III.3. Péče během přepravy

III.3.1. Péče o zvířata

Pro dlouhé plavby mají být k dispozici veterinární léčiva a vybavení zejména pro ošetření poranění. Ošetřovatelé mají být schopni poskytnout první pomoc. Pomoc veterinárního lékaře lze získat pomocí radiové komunikace nebo přímou konzultací v přístavech na cestě.

Je vhodné, aby na takových plavbách provázel zástupce veterinářů a aby byla k dispozici vhodná a dostačující zařízení pro izolaci nemocných nebo poraněných zvířat.

III.4. Nutné usmrcení

III.4.1. Nutné usmrcení

Nutné usmrcení má být provedeno účinnou metodou pod odpovědností kapitána plavidla.